

2. Колесніченко Л. А. Основи психології та педагогіки: навч.-метод. посібник. Київ : КНЕУ, 2002. 157 с.

3. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника (системний підхід): монографія. Київ : Стило, 2000. 336 с.

4. Марусинець М. Розвиток пізнавальної активності: психологічні умови та дидактичні засоби. *Дошкільне виховання*. 2019. № 11. С. 7-9.

Олена Семешук

студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»

Науковий керівник – к. пед. н., доц. Тамара Пагута,

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний

університет імені акад. С. Дем'янчука»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ РІЗНОВІКОВОЇ ГРУПИ

У Законі України «Про дошкільну освіту» записано: «Дошкільна освіта – це цілісний процес, спрямований на забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб» [2]. Із погляду сучасної дошкільної освіти, дітей слід навчити не тільки обчислювати, вимірювати, розрізняти геометричні фігури, орієнтуватися в часі, у просторі, а й учити логічно мислити, розвивати творчі здібності, пізнавальні інтереси.

Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти вихователь повинен озброїти дитячий розум знаннями, уміннями та навичками, які допоможуть йому сприйняти життя в цілому, функціонувати та взаємодіяти з людьми в суспільстві. Це більш важче і значуще в сучасному житті, ніж просто навчати певній дисципліні та її компетенцій. Дошкільник не зможе оволодіти світоглядом в цілому, поки не зможе сприймати світ навколо себе. Тому Базовий компонент дошкільної освіти в кожній сфері діяльності включає в собі логіко-математичні уміння [1, с. 13].

Логіко-математична компетентність має таку компонентну структуру: мотиваційний компонент — це ставлення дитини до математичної діяльності, виявлення пізнавального інтересу, розуміння значущості математики в житті людей; змістовий компонент — це оволодіння математичними знаннями в межах програми вікової групи та наступного періоду навчання дітей; дійовий компонент — це оволодіння процесуальними, конструктивними, контрольнo-оцінювальними діями [3].

Формування логіко-математичної компетентності передбачає здатність дитини самостійно здійснювати: класифікацію геометричних фігур, предметів та множин за якісними ознаками та чисельністю; серіацію, тобто впорядкування предметів за величиною, масою, об'ємом розташування у просторі; обчислення та вимірювання кількості, відстані, розмірів, довжини, ширини, висоти, об'єму, маси, часу [4, с. 25].

Питання формування логіко-математичної компетентності є принциповим для особистісно-орієнтованої моделі освіти. За особистісно-орієнтованої моделі освіти вихователь та батьки стають авторитетними, довіреними особами, які створюють середовище, що розвиває, забезпечує комфортні умови для життєдіяльності дитини, виступає передусім партнером, а не контролером її діяльності.

Логіко-математична компетентність передбачає здатність дитини самостійно здійснювати: класифікацію геометричних фігур, предметів та множин за якісними ознаками та чисельністю; серіацію, тобто впорядкування предметів за величиною, масою, об'ємом розташування у просторі; обчислення та вимірювання кількості, відстані, розмірів, довжини, ширини, висоти, об'єму, маси, часу.

Формування логіко-математичної компетентності дошкільників ефективно здійснюється: на спеціально організованому навчанні; у спільній діяльності вихователя та дітей; у самостійній діяльності дошкільників. Дошкільники лише починають оволодівати математичними знаннями, тому їхню логіко-математичну компетентність доцільно характеризувати як

елементарну, але розглядати її як складну, комплексну характеристику логіко-математичного розвитку [4, с. 25].

Логічний і математичний компоненти взаємозалежні між собою, оскільки математичні знання засвоюються на основі логічних прийомів та засобів. Якщо правильно організована діяльність дітей і вихователя, то в процесі навчання забезпечує достатній рівень логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. Ключовими завданнями розвитку логічного мислення дитини дошкільного віку є: навчити формулювати мету; виділяти головне, не фіксуючи уваги на несуттєвому та другорядному; аналізувати, синтезувати, порівнювати; класифікувати предмети і явища за певними ознаками; узагальнювати, розділяти ціле на частини; конструювати моделі за схемами, аргументувати свої судження; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, висувати припущення та гіпотези [5, с. 148].

Формування логіко-математичної компетентності в різновікових групах має свої специфічні особливості, які зумовлені різницею у вікових, когнітивних та соціальних можливостях дітей. У таких групах інтерактивна взаємодія між дітьми різного віку стає не лише викликом, а й ресурсом для навчання. Цей підхід сприяє розвитку логічного мислення, математичних навичок і соціальної адаптації.

Основними аспектами формування логіко-математичної компетентності є:

- Диференційований підхід. Завдання та ігри підбираються з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей. Наприклад, старші діти можуть виконувати завдання з лічбою та простими обчисленнями, тоді як молодші – сортувати предмети за кольором чи формою.

- Старші допомагають молодшим. Старші діти виступають наставниками, допомагають молодшим освоювати математичні поняття через пояснення та спільну гру. Такий підхід розвиває у старших відповідальність і закріплює їхні знання.

- Спільне вирішення завдань. Діти виконують завдання разом, що дозволяє молодшим переймати досвід старших, а старшим – розвивати навички пояснення та співпраці.

– Різномірні завдання. Педагог пропонує завдання, які мають декілька рівнів складності, щоб кожна дитина могла працювати у своєму темпі. Наприклад, одна й та сама гра може передбачати рахунок предметів для молодших і виконання арифметичних дій для старших [5, с. 150].

У процесі формування логіко-математичної компетентності у дітей дошкільного віку доцільним буде використання певних методичних підходів, а саме:

– Ігрова діяльність. Гра є основним методом формування логіко-математичних знань у різновікових групах. У ході ігрової діяльності можна використовувати такі дидактичні ігри наприклад, «Знайди пару», «Сортуємо фігури» та сюжетно-рольові ігри наприклад, «Магазин», «Подорож у країну цифр».

– Групові заняття. Такі заняття базуються на спільній діяльності, а саме розв'язанні завдань, у яких кожна дитина виконує роль відповідно до своїх можливостей, а також ротації ролей, де старші діти можуть допомагати молодшим, демонструючи свої знання.

– Практичні завдання. Виконання завдань із класифікації, групування, вимірювання (наприклад, порівняння висоти чи довжини предметів), конструювання геометричних форм із кубиків чи лего, що залучає дітей різного віку до спільної роботи.

– Розвиток просторового мислення. Задачі на орієнтацію у просторі, наприклад, «Знайди предмет праворуч від стільця».

Перевагами різновікових груп для формування логіко-математичної компетентності є: моделювання реального соціального середовища. Діти дошкільного віку вчаться взаємодіяти, співпрацювати, брати відповідальність; передача знань і досвіду. Старші діти стають прикладом для молодших, закріплюючи свої знання під час пояснення; розвиток індивідуальних здібностей. Урахування вікових відмінностей дозволяє розкрити потенціал кожної дитини; формування навичок співпраці. Діти різного віку вчаться працювати в команді, вирішувати завдання разом.

Отже, особливістю формування логіко-математичної компетентності є насиченість навчального та виховного процесу

проблемними життєвими ситуаціями практичного характеру, які активізують пізнавальні інтереси дітей дошкільного, розвивають передумови логічного мислення, вправляють вихованців у використанні набутих знань із математики.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник: А. М. Богуш. К. : Видавництво, 2012. 26 с.
2. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <http://surl.li/xvprwta> (дата звернення: 18.05.2024 р.).
3. Куликовський С. Генеза поняття «компетентність» у Європейській та Українській педагогічній науці. Людинознавчі студії. Педагогіка URL: <http://surl.li/idukwp> (дата звернення: 06.12.2024 р.).
4. Мамон В. Г. Розвиток логіко-математичної компетентності дошкільників за допомогою паличок Кюізенера та блоків Д'єнеша. Дошкільний навчальний заклад. 2009. № 3. С. 21-27.
5. Підлипняк І. Ю. Формування математичної компетенції у дошкільників як педагогічна проблема. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. 2012. Вип. 37(1). С. 146-150.

***Ванда Сотмарі,**
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. **Лілія Мельничук,**
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ЗНАЧЕННЯ ХУДОЖНЬО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ ЧУЙНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Перед Українською державою щоденно постають нові завдання, вирішення яких є важливою передумовою збереження психологічного та психічного здоров'я населення. Особливо вразливою категорією населення України у часи війни – є діти, так як негативні зовнішні чинники впливатимуть на особистість та їх психічний розвиток.